

Látszólag összefércelhetetlen, széjjelszakadóban lévő világot próbál újravarni Szabó Imola Julianna első kötetének prózaverseivel. A kilenc öltés (azaz ciklus) törvényszerű módon vagy éppen véletlenszerűen mutat rá a felfeslő szövedék tátongó hasadásaira; a

szétszóródó emléktöredékekből és valóságdarabokból kirajzolódó mintázat azonban nem csupán toldozásra-foldozásra alkalmas, hanem arra is, hogy a felszín mögötti újabb rétegekbe engedjen bepil-

Papp Máté 55

MADÁRIDŐ

Szabó Imola Julianna: *Varratok*

lantást. „Anya ledobott szennyesként zuhant a padlóra, csont nélkül terült el a régi szekrény helyén. Néztem a hús és vér nélküli anyagot. Meg akartam varrni. Kimosni és fércelni, majd újrafonni a szálakat. Kilógatni a szélbe. De anya mozdulatlanul feküdt. Percek kellettek, amíg elengedte a fehér fal magányát. Az ölébe vette a varródobozt, finoman felnyitotta. Üres volt. Kivette a láthatatlan tűt és varrni kezdte a levegőt, a fájdalmat, és apám illanó illatát.”

Ezek a rejtett, egymást takaró szférák ugyan megfoghatatlannak, elomlónak tűnnek, mégis nagyon anyagszerűek, sőt, elsősorban nem szellemileg ragadhatók meg. Az ún. érzéki emlékezet lesz a lírai elbeszélő legsajátosabb eszköze, amely egyfajta mesebeli gombolyagként gurul vissza a múltba – hogy melyik szálon indul el egy-egy szöveg, majdhogynem esetleges, ahogy az írások kifutása is mintha csak a kiszabott cérna hosszúságán múlna. Ami összefogja a szárazodó, bolyhosodó szövegeket, mindenekelőtt azok a családi kötelékek, melyek nem a rokonságoz kapcsolódó retorika megszokott gesztusaival (mondjuk legendárium-részletek révén) idézik meg az adott figurákat és szituációkat. Ehelyett egy szinesztézia-szerű érzethalmaz félig-meddig szétbontott, itt-ott még egymáshoz tapadó, kevésbé cizellált, ugyanakkor rendkívül plasztikus szóképei lesznek az emlékek megjelenítői. Így nem általános értelemben vett gyerekkori történetek elevenednek meg, maga a gyermeki érzékelésmód válik újra átélhetővé. „Az inak régen, mint a hínár, úgy tapadtak az érzékekhez. Hő és távolság egyszerre nőtt velük. Szomjas vagyok, nem nővök tovább. Megállt, visszafele bont. Anyám hasába, fúrom a fejem a vizes párnába.”

Az olykor szertelenül szerteszóródó szavak a nyelv felrobbant alakzataiként terítik be az oldalak hol gyűszűnyi, hol lepedőnyi tereit, melyek a rögzített valóság imaginárius vetületeiként mossák egybe a felskiccelt alakok és az álomszerű jelenségek kontúrjait. A maga módján tehát festői próza ez, ecsetvonásnyi hangulatokkal, elmosódó részletekkel, mattba kevert élénk színekkel; de a szerző asszociatív bakugrásait például ugyanúgy hasonlíthatjuk

tétovázó, s végül elrugaszkodó táncmozdulatokhoz is. Az egész nyelvezetben van valami, ami mindinkább kötéltnáncra kényszeríti az olvasót a képzeletbeli és a képzeteken inneni világ között, ahogy bizonyos szempontból költői kö-téltáncot járt Szabó Imola Julianna is írás közben. Hiszen ezt a fajta
56 kísérleti fogalmazásmódot és szóhasználatot egy hajszál választja el attól a már-már naivnak mondható alkotói attitűdtől, amely többek közt az automatikus írás mechanizmusaiból, illetve egy kiszámíthatatlanul pulzáló belső ritmikából táplálkozik. Ennek nyomán pedig gyakran tagolatlan struktúrák, kiforratlan képzettársítások is bent ragadnak a szövegtestben, néhol túl sűrűvé és áthatolhatatlanná téve azt.

Ezzel együtt végig szellősnek érezhetjük a kötetet a vitális és játékos szövegszervezésnek köszönhetően, annak ellenére, hogy majd minden megnyilvánulás az emberi erőző hordalékait, a tárgyi környezet bomlástermékeit viseli magán. Közben viszont megtörténik a varázslat is, szemfényvesztés nélkül, csendesesen. „Apa halkul, mint ahogy az érintése tompul az arcomon. Árnyék lesz a folyosó hűvösén. Fogy és eltűnik, mint a hold reggelre. És én már csak nap lehetek. Ugyanabban a világban élünk, de már nem egyszerre.” Az a „köztes idő”, amit a *Varratok* felfejtésére fordítunk, nem marad a mulandóság része. Ahogyan a *madáridő* című „felöltés” *halovány tollú*, haldokló cinkéje sem. „Nem így képzelte a repülést, a felhők alatti könnyű teret. Anyám csak fogta, mint régen nagyanyám kopaszodó fejét, és a kis cinege nézte a hatalmas és piszkosra kent magasságot, a kékes szemet. A helyet, ahonnan küldték.” (*L'Harmattan, Bp. 2014*)

